● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ●

Kulturni dom ŠPANSKI BORCI

● Teden kulturnih prireditev

Občinska ZKO je ob odprtju doma Španski borci pripravila v pravkar izgotovljeni dvorani tudi pet zanimivih prireditev: koncert Ljubljanskega okteta, gledališko predstavo KUD Hrušica Novaka Novaka Gugalnik, koncert pevskih zborov Vide Pregarc, Zalog in Bizovik, koncert papirniškega pihalnega orkestra Vevče in plesni večer študentskega plesnega kluba Kazina. Prireditve so imele namen prikazati nove možnosti kulturnih predstavitev sredi Most. Zato je bil vstop prost. Obiskovalci so od večera do večera bolj polnili dvorano — proti koncu so zamudniki celo ostajali zunaj. To potrjuje, kako smo pogrešali dvorano in ves dom, pred programski svet pa postavlja zahtevo po kakovostnih predstavah!

● Likovniki v novem salonu

S kulturnim domom Španski borci smo v občini dobili tudi prostore, v katerih bo hkrati z drugimi dejavnostmi intenzivneje zaživela tudi kultura.

Želje in potrebe po novem kulturnem domu je takoj ob odprtju nakazala razstava 20 moščanskih likovnih ustvarjalcev.

To je bila revija akademskih likovnikov in amaterjev različnih generacij in hotenj. Z zelo posrečenim izborom tako po obsegu kot po zasnovi je razstava pokazala bogato mnogoternost likovnega snovanja naših umetnikov, katerih izhodišča so tako realizmu, impresionizmu, naturalizmu, fantastiki kakor v čisti abstrakciji sodobnih avantgardnih likovnih hotenj in teženj. To je bil prikaz novejših stvaritev z estetskimi likovnimi prvinami, v katerih so izstopali nekateri posamezniki ter nam razkrili svojo kvaliteto.

Ob tem velja omeniti, da tudi pred odprtjem kulturnega doma v občini ni vladalo nikakršno likovno mrtvilo. Baročna Jelovškova kapelica je že doslej dolga leta nudila zatočišče številnim bogatim likovnim razstavam, ki so jih dopolnjevali uvodni kulturni sporedi. Zato je ob odprtju razstave v likovnem salonu novega kulturnega doma dodobra prišlo na dan dejstvo, da je kvaliteta rastla že na predhodnih solidnih temeljih. Nemajhne zasluge za to je pripisati požrtvovalnim posameznikom, ki so ob podpori širše družbene skupnosti dosegli kar zavidljivo raven.

Menimo, da je bila razstava upodabljajočih umetnikov naše občine dogodek in prispevek ne samo kulturnemu življenju naše občine, ampak tudi ustvarjanju širše kulturne klime nasploh. Obenem pa je bila tudi zelo primeren dogodek za potrditev namembnosti takšnega pomembnega dejanja, kot je odprtje kulturnega doma Španski borci.

ZDENKA KOVAČIČ

● Knjižnica Jožeta Mazovca je odprta:

— oddelek za izposojo knjig na dom z bralnico, prireditvena soba in soba za intenzivni študij, vseh pet delovnih dni v tednu ob 8. do 20. ure, ob sobotah od 8. do 14. ure;

— pionirski oddelek z bralnico in kotičkom za cicibane vseh pet delovnih dni v tednu od 8. do 19. ure, ob sobotah od 8. do 14. ure;

— glasbena soba vseh pet delovnih dni v tednu od 10. do 18. ure, ob sobotah od 8. do 13. ure.

● 150-LETNICA ROJSTVA FRANA LEVSTIKA

Za trajnejša in nova spoznanja

Brez dvoma je bil Fran Levstik po Francetu Prešernu osrednja slovenska osebnost 19. stoletja, njegova poglavitna zasluga pa je, da je odigral odločilno vlogo pri preoblikovanju slovenskega ljudstva v narod. Levstik je torej najpomembnejši začetnik in znanilec razvoja, ki se je po izbojevanju narodnoosvobodilnega boja zmagoslavno zaključil z ustanovitvijo slovenske republike — države slovenskega naroda. Razumljivo je tako, da obeleževanje 150-letnice Levstikovega rojstva ne more biti zgolj spominjanje Levstikovih zaslug, ki jih je imel pri oblikovanju, marveč praznik naše celotne družbene in narodne skupnosti in kulture, ki je bila zmerom izraz naprednega družbenopolitičnega zaledja, in naj bo taka tudi v prihodnje.

V teh okvirih dobiva obeleževanje Levstikovega rojstva kot rojstva velikega političnega misleca, narodnega voditelja in umetnika univerzalen pomen in široke družbene dimenzije. Slovenci bomo skozi spomin na Levstika ponovno izpričevali svojo osnovno narodnopolitično zavest in enotnost ter organsko združenost z drugimi narodi in narodnostmi Jugoslavije. Ponosna samozavest o naših koreninah in o tradicijah, ki so rodile sedanjo družbo, je poglavitna usmeritev programov obeležitve, torej usmeritve, ki se zazira naprej in ne ostaja na doseženem. Odbor, ki ga je v ta namen imenovalo predsedstvo RK SZDL, je zato pobude za proslavljanje naslavljal vsem dejavnikom, ki bi lahko s te ali z one strani prispevali k obeleževanju Levstikovega rojstva ter s kritično refleksijo skozi to optiko kritično pregledali tudi sedanji družbeni trenutek.

Program je tako nastajal na osnovi kar najširših pobud in prizadevanj, da čimvečji krog slovenskih organizacij, društev, organizacij združenega dela, šol in drugih dejavnikov obeleži to obletnico, ki bo letos tako kot ob proslavljanju 100-letnice rojstva Ivana Cankarja in 100-letnice rojstva Otona Župančiča vtisnila poseben pečat našemu delovanju. Sodimo, da programi kažejo še na eno, zelo pomembno in pohvalno značilnost: izvajalci so amaterska, šolska in druga ljubiteljska društva, organizacije združenega dela, republiška strokovna društva in samostojni kulturni delavci ter najvišje slovenske znanstvene in kulturne ustanove. To pomeni, da bodo obeležitev tokrat izvedli — morda celo v večji meri kot kdajkoli doslej — resnično slovenski ustvarjalci vseh vrst: delavci in kmetje, ki delajo v ljubiteljskih društvih, skupaj s kulturnimi delavci, znanstveniki in umetniki, ki poklicno delujejo v naših narodnih ustanovah. Vse to jamči širok odmev in resnično vsebinsko proslavljanje 150-letnice Levstikovega rojstva. Taka zraščenost obeležitvenih programov s sicerešnjo dejavnostjo pa je porok temu, da proslavljanje ne bo zahtevalo izredno visokih finančnih sredstev.

Programi obeleževanja predvidevajo precejšnjo aktivnost na založniškem področju (izšlo bo 14 Levstikovih del), gledališkem področju (2 novi gledališki deli o Levstiku, precejšnje število Levstikovih dramskih del, zlasti na ljubiteljskih odrih), organizacije nekaterih razstav na Levstikove teme (etnografske, knjižne, likovne, muzejske), simpozij in znanstvena srečanja so ali bodo posebno pozornost posvetili Levstikovi temi, 18. plenumu kulturnih delavcev OF o kritiki v manifestativnem smislu pa je najpomembnejša prireditev, ki velja kot osrednja republiška **proslava 150-letnice Levstikovega rojstva za ljudsko zborovanje v Sp. Retjah pod imenom Levstikov tabor.** Slavnostni govornik bo Josip Vidmar, uvodni nagovor pa bo imel predsednik odbora za obeležitev dr. Anton Vratuša. V nadaljevanju bodo sodelovali združeni pevski zbori občine Ljubljana Vič-Rudnik, pihalna orkestra milice in Litostroja, dramski igralci ljubljanskih gledališč in folklorna skupina; prireditev režira Zvone Šedlbauer.

V Ljubljani bo Levstikov jubilej obeležen novembra s spletom različnih prireditev na Levstikovo temo — **Levstikov teden** v Cankarjevem domu. To bo primerna ponudba predvsem za šole, ki bi lahko v tem sklopu videle slovenski knjižni sejem, dve Levstikovi razstavi in najmanj eno gledališko oz. drugo prireditev na Levstikovo temo. Prav gotovo je to izjemna priložnost za organizacijo tega »kulturnega dneva« v šolah. Trajna pridobitev bo obnovljeni kulturni dom v Velikih Laščah — Levstikov dom, njegovi predvideni programi jamčijo, da bodo Velike Lašče kot okoliš, kjer so bili rojeni Trubar, Levstik in Stritar, vendarle izplavale iz popolne kulturne anonimnosti in postale kraj spomina na te velike može.

Ni dvoma, da bo od vseh teh prizadevanj odvisno, kakšno vsebino in vrednost nam bo dalo obeleževanje 150-letnice rojstva Frana Levstika. Vsekakor pa je zanesljivo, da mora biti ta učinek trajnejši in mora našemu pojmovanju Levstikove vloge in naše lastne usode dodati nekatera nova spoznanja. To sta v letih 1976 in 1978 že uspeli opraviti praznovanji 100-letnice rojstev Ivana Cankarja in Otona Župančiča in naš cilj je, da enako uspe tudi aktivistom ob obeleževanju Levstikovega rojstva.

ODBOR ZA OBELEŽITEV
150-LETNICE ROJSTVA
FRANA LEVSTIKA
pri PREDSEDSTVU
RK SZDL SLOVENIJE

● MIŠKU KRANJCU PODELJENA LETOŠNJA

Nagrada »Skender Kulenović«

Letošnjo književno nagrado »Skender Kulenović« je prejel naš sedanji občan, član sveta republike pisatelj Miško Kranjec. Nagrada je bila ustanovljena v okviru knjižnih srečanj na Kozari, Miško Kranjec pa jo je prejel »za obsežno in raznovrstno književno delo, inspirirano z bojem slovenskega naroda.«

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo
Naše skupnosti

VESTI IZ KULTURE

● Mešani pevski zbor ZU naše občine tudi zunaj občinskih meja

Po nastopih na VII. srečanju pevskih zborov zveze upokojencev SRS v Sežani in na XII. taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični je mešani pevski zbor zveze upokojencev Moste-Polje zelo uspešno nastopil na proslavi 40-letnice ustanovitve OF in vstaje jugoslovanskih narodov v organizaciji združenja civilnih invalidov ljubljanske regije v Mostecu v Zgornji Šiški.

Le nekaj dni za tem pa so naši pevci prav tako uspešno nastopili na proslavi dneva borca, ki so jo priredili stanovalci doma starejših občanov v Bijedičevi ulici v Šiški.

Stanovalci pevcev niso in niso pustili z odra in so zahtevali vedno nove dodatne pesmi. Enourni nastop se je končal navdušeno skupaj zapetimi več narodnimi pesmimi in seveda z nadvse priljubljeno pesmijo »Jugoslavija«.

Zbor je zaključil pevsko sezono 1980-81 s sodelovanjem pri odprtju doma španskih borcev v Mostah. To je bil 21. javni nastop tega zbora od njegove ustanovitve 14. januarja 1980.

Novo pevsko sezono 1981—82 pričnemo 2. septembra z novim programom. Vabimo v našo sredo še nove pevke in pevce! Več ko nas bo, lepše bo zvenela pesem! Prijavite se v pisarni društva upokojencev KS Moste — Selo, Proletarska ul. 1, pritličje — levo. CIRIL TRAVEN

● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ● ZDRAVSTVO ●

Mentalno-higienski oddelek v otroškem dispanzerju Moste

Starši triletnih otrok iz naše občine nas verjetno že poznajo Z večino smo se srečali, ko smo jih povabili na sistematski psihološki in logopedski pregled njihovih triletnih otrok, ki tudi sicer prihajajo po zdravstveno pomoč v otroške dispanzerje v Mostah, Novih Jaršah in v Polju.

Pa vendar naj se predstavimo.

Otroški zdravniki v sipanzerju smo že dlje časa čutili potrebo po dopolnitvi naše skrbi za otroka. Poleg zdravega telesa je namreč za otrokov vsestranski razvoj silno pomembno, kako se razvijajo vse njegove sposobnosti, pomagati je treba v situacijah, ki s telesnim zdravjem sicer nimajo tesne zveze, vplivajo pa na otrokovo počutje in razvoj. Tako smo se ob razširitvi otroškega dispanzerja v Mostah odločili, da ustanovimo tudi mentalno higienski oddelek. Takega je do tedaj imel v Ljubljani le še otroški dispanzer v Ulici stare pravde v občini Center. Danes imamo samo v naši občini okrog 8000 predšolskih otrok, potrebe so rasle iz dneva v dan, iz ene nove stanovanjske soseske v drugo.

Na našem oddelku smo strokovno povezani v skrbi za otrokov srečen, normalen in pravilen razvoj v predšolskem obdobju strokovnjaki različnih profilov. Psiholog, socialni delavec, logoped; pediater, specialni pedagog in razvojni fizioterapevt so naši najbližji in redni sodelavci pri obravnavah otrok. Težave, ki jih rešujemo, so različnih izvorov in tako so tudi potrebni posegi zelo raznovrstni. Pa tudi nadalje se ob delu povezujemo, npr. s pediatri v dispanzerju, s patronažno in babiško službo v zdravstvenem domu, s centrom za socialno delo v občini, zelo pogosto smo gostje v vzgojnovarstvenih organizacijah, kamor hodijo naši otroci, ipd.

Kako skrbimo za tako široko zastavljene cilje? Predvsem na dva načina. Pomoč nudimo otroku, ki ga je k nam napotil zdravnik, napr. zaradi strahu, da otrok ne napreduje starosti primerno, da trpi za katero od bolezni, ki tudi sicer povzročajo težave v razvoju, zaradi predolgotrajnega močenja v posteljo, blatenja hlačk, slabega govora, zatikanja v govoru, neurejenih socialnih razmer v družini ipd. Veliko staršev pa prihaja na svojo pobudo — ker sami v kaj podvomijo ali se žele pogovoriti ob kaki krizni situaciji, ki jo z otrokom doživljajo (npr. težak vstop v vrtec).

Zelo pomembno se nam je zdelo, da nekaj napravimo na mentalno-higienskem področju za vse otroke v občini, da naše delo v pravi luči predstavimo tudi staršem, ki imajo morda še odpore do obravnav »pri psihologih« itd. Preventivno smo zaorali s sitematskimi pregledi triletnih otrok v občini.

Povabimo jih na pregled, ob katerem ugotavljamo poleg zdravstvenega stanja (kar opravi otroški zdravnik) tudi kako je dotlej tekel razvoj: način dojenja, govor, kaj že uspe narisati mala roka, je otrok dovolj spreten, prilagojen, zadovoljen z načinom življenja, ki ga živi itd. Ob pregledu se s starši tudi pogovorimo. Nemalokrat nam starši že pripravijo vprašanje, na katerega žele odgovor. Kadar ugotovimo, da se kater od sposobnosti ne razvija dovolj dobro ali starosti triletnika primerno, oziroma menimo, da bo razvoj otežen in bo otrok potreboval dodatnih strokovnih spodbud, povabimo starše, da z otrokom pogosteje prihajajo na naš oddelek k raznim obravnavam.

Otroke s težavami navadno spremljamo dlje časa, o njihovem poteku terapi se občasno posvetujemo na naših sestankih vseh sodelavcev skupine, ki obravnava otroka.

Težav in težavic naših otrok je recej. Včasih so take, da jih bomo skupaj, ko se oglasite k nam po pomoč, rešili hitreje in manj boleče.

MAJDA NOSE

● MESTNA SKUPŠČINA O CANKARJEVEM DOMU

DOGRAJEN NAJ BO LETOS

CANKARJEV DOM je pomembna pridobitev tako za Ljubljano kot za vso Slovenijo. Zato so na eni svojih zadnjih sej o poteku gradnje tega doma in o njenem financiranju razpravljali tudi delegati mestne skupščine. Ugotovili so, da gradnja v lanskem letu ni potekala tako hitro, kot je bilo dogovorjeno. Delegati so zahtevali, naj bo Cankarjev dom dograjen do konca letošnjega leta, hkrati pa je treba čimprej zagotoviti manjkajoči denar za zidavo.

Koliko denarja še manjka, se zdaj še neve. Vendar pa bo odbor podpisnikov družbenega dogovora o gradnji in financiranju Cankarjevega doma to poskušal ugotoviti čimprej.

Večina delovnih organizacij je podpisala samoupravni sporazum o financiranju gradnje Cankarjevega doma in za ta namen tudi odvaja 0,90 odstotka denarja od bruto osebnih dohodkov. Približno 150 ljubljanskih delovnih organizacij pa tega sporazuma ni podpisalo in zato še vedno prispevajo le 0,45 odstotka od bruto osebnih dohodkov. Zato bodo občinske skupščine in mestna skupščina obravnavale te delovne organizacije, kajti v Ljubljani naj ne bi bilo nikogar, ki ne bi združeval denarja za gradnjo in delovanje Cankarjevega doma. Pri tej akciji pa bo potrebna tudi pomoč družbenenopolitičnih organizacij v občinah in mestu.

Mestna skupščina se je tudi strinjala z odločitvijo delovne organizacije Cankarjev dom, da se v dograjenih prostorih že odvija kulturni in drugi program. Opozorila pa je, da je treba karseda tesno sodelovati z drugimi delovnimi organizacijami, ki se ukvarjajo s kulturno dejavnostjo, s slovenskimi, pa tudi iz drugih jugoslovanskih republik. Sodelovanje pa bi moralo biti načrtovano naprej.

Tudi za izvedbo programa denar še ni v celoti zagotovljen. Svojo obveznost, to je zbrati 50 odstotkov potrebnega denarja, je izpolnilo le mesto Ljubljana. Slovenska kulturna skupnost, ki naj bi prispevala drugo polovico, denarja še ni zagotovila.

D. J.

● ŠOLSTVO ● ŠOLSTVO ●

● VISOKA ŠOLA ZA TELESNO KULTURO

Prostorska stiska ne bo še rešena

Za študij na Visoki šoli za telesno kulturo, ki je edina visoka šola v naši občini, je iz leta v leto večje zanimanje. Šolo, ki je bila zgrajena za 120 študentov, obiskuje zdaj okoli 400. Ker je bilo poslopje sezidano kot dokončna celota, ni možnosti dozidave. Zato je prostorska stiska, ki vpliva na počutje in kakovost dela študentov in profesorjev, tudi vse večja. Povrhu vsega pa je oprema zastarela in dotrajana.

»Letos se je za redni študij na naši šoli prijavilo 144 študentov, ob delu pa bi se jih želelo šolati 16,« sta povedala dekan **dr. Miran Čuk** in tajnik šole **Miro Baudek,** s katerima smo se pogovarjali o razmerah na šoli, možnostih za njihovo izboljšanje in kako bodo pri njih občutili vpliv usmerjenega izobraževanja. »Ker smo imeli omejen vpis, smo jih za redni študij sprejeli le 105, za študij ob delu pa 10. Kdor želi obiskovati Visoko šolo za telesno kulturo, mora prej opraviti izpit iz psihofizičnih sposobnosti. Doslej so še vsi diplomanti naše šole dobili zaposlitev.«

Že pred časom je bil govor, da naj bi se Visoka šola za telesno kulturo preselila v Zajčjo dobravo. Tam naj bi nastal tudi slovenski center za vrhunski šport. Ker pa zidava te šole ni v srednjeročnem načrtu republiške izobraževalne skupnosti, šola sama pa tudi nima denarja, bo morala ta zamisel počakati. Veliko bo že storjenega, pravijo na Visoki šoli za telesno kulturo, če bodo v tem času pripravili vsaj idejno dokumentacijo.

Precej študentov te šole se vsak dan vozi v Ljubljano iz bližnjih krajev, pa tudi iz daljne okolice, na primer iz Trbovelj. Na šoli nimajo možnosti za hranjenje niti prostora, kjer bi lahko posedeli. To seveda še povečuje stroške študija, ki že tako niso ravno majhni. Računajo, da mora študent v času študija odšteti okoli 60000 dinarjev za razno športno opremo, ki jo potrebujejo pri pouku, sam pa mora plačati tudi stroške bivanja, kadar pouk poteka na terenu. Zato se marsikateri študent zaposli in tako študira dalj časa.

Telovadnica, ki naj bi jo zgradili kot prizidek k OŠ Ketteja in Murna iz III. samoprispevka, jim bo sicer s pridom služila, nikakor pa ne more rešiti njihovih težav. Sreča je, da imajo zraven Slovan, s katerim zelo dobro sodelujejo.

Vpliv usmerjenega izobraževanja, ki je letos že zajelo srednje šole, bo na visokih šolah čutiti šele takrat, ko bodo prve generacije srednješolcev »po novem« končale srednjo šolo. Na Visoki šoli za telesno kulturo menijo, da se bodo za študij na njihovi šoli odločali dijaki s šol, ki imajo pedagoško usmeritev, pa tudi vzgojiteljsko.

D. J.